

Testing the Model of the Relationship between Social Anxiety and Parental Psychological Control and Social Support with the Mediation of Cognitive Distortions in Students

Mozhgan Fatemi*
Saeid Bakhtiarpour**
Reza Pasha***
Fariba Hafezi****

Introduction

Adolescence is referred to as a dynamic and active period of each person's life, and the major part of a person's personality is formed in this period. Undoubtedly, the importance of the adolescent developmental period cannot be denied. Thus, during adolescence, a person may encounter problems in various areas of individual, family, psychological, emotional, social, and health. Although the prevailing view among researchers is that most people go through the developmental stage of adolescence and the unstable psychological and emotional states of that stage in good health, recent research suggests that the number of adolescents with symptoms of behavioral disorders or who express emotion is increasing. According to this, the present study was conducted to test the model of the relationship between social anxiety and parental psychological control and social support with the mediation of cognitive distortions in students.

Method

The research method was descriptive-correlational and Structural equation modeling. The statistical population of the present study included all first and second high school male and female students who were studying in the academic year 2019-20. The statistical sample included 400

---

* PhD Student in Educational Psychology, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

** Assistant Professor, Faculty member, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran. *Corresponding Author:* fa.borazjani@gmail.com

*** Associated Professor Faculty member, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

**** Assistant Professor Faculty member, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

adolescents who were selected through a clustered random sampling method. After collecting the questionnaires and removing the distorted and incomplete questionnaires, 373 students remained in the research (198 female students and 175 male students). The applied questionnaires included Social Anxiety Scale (CAS) (LaGreca, 1998), Parental Psychological Control Questionnaire (PPCQ) (Soenens, Vansteenkiste, Luyten, 2010), Cognitive Distortions Questionnaire (CDQ) (Hamamci, Büyüköztürk, 2004), and Peer Social Support Questionnaire (PSSQ) (Procidano, Heller, 1983). The data analysis was conducted through way analysis. The collected data were analyzed by SPSS and Amos 23 software.

Results

The results showed that parental psychological control, peer social support, and cognitive distortions have a significant relationship with social anxiety ($p < 0.01$). Moreover, parental psychological control and peer social support have a direct significant effect on cognitive distortions and social anxiety ($p < 0.01$). Furthermore, the results of the Bootstrap and Sobel test showed that cognitive distortions have a significant mediation role in the relationship of parental psychological control and peer social support with social anxiety in male and female students ($p < 0.01$). Finally, the model had an appropriate goodness of fit.

Conclusion

Taking the significant mediation role of cognitive distortions into account, clinical therapists must decrease the student's cognitive distortions by applying cognitive techniques. Reducing cognitive distortions allows adolescents to have more efficient cognitive processing. This process also reduces the incidence of cognitive errors.

Key words: cognitive distortions, parental psychological control, peer social support, Social anxiety

Author Contributions: Mozghan Fatemi, general framework planning, content editing and analyzing, submission and correction. Saeid Bakhtiarpour, collaboration in general framework planning, selection of approaches; final review. Reza Pasha, comparison of approaches, conclusions. Fariba Hafezi, data analysis. All authors have reviewed and approved the final version of the article.

Acknowledgments: The authors thank all dear colleagues and professors who have helped us in this research.

Conflicts of Interest: The authors declare there is no conflict of interest in this article. This article extracted from the Ph.D. thesis, with the guidance of Saeid Bakhtiarpour and with the consultation of Rea Pasha and Fariba Hafezi

Funding: This article did not receive financial support.

آزمودن مدل رابطه اضطراب اجتماعی با کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با میانجی‌گری تحریف‌های شناختی در دانش‌آموزان

مزگان فاطمی*

سعید بختیارپور**

رضا پاشا***

فریبا حافظی****

چکیده

پژوهش حاضر با هدف آزمودن مدل رابطه اضطراب اجتماعی با کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با میانجی‌گری تحریف‌های شناختی در دانش‌آموزان صورت پذیرفت. روش پژوهش، توصیفی-همبستگی و مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمام دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه اول و دوم شهر اهواز بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند. نمونه آماری شامل ۳۷۳ نوجوان بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده شامل مقیاس اضطراب اجتماعی LaGreca and Lopez، پرسشنامه کنترل روان‌شناختی والدین Soenens et al.، پرسشنامه تحریف‌های شناختی Hamamci and Büyüköztürk و پرسشنامه حمایت اجتماعی همسالان Procidano and Heller بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل مسیر صورت گرفت. نتایج نشان داد کنترل روان‌شناختی والدین، حمایت اجتماعی همسالان و تحریف‌های شناختی با اضطراب اجتماعی دارای رابطه معنادار است ($p < 0/01$). همچنین کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان بر تحریف‌های شناختی و اضطراب اجتماعی

* دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

** استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)

bakhtiarpoursaeed@gmail.com

*** دانشیار، گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

**** استادیار، گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

دارای اثر مستقیم معنادار است ($p < 0/01$). علاوه بر این نتایج بوت استرپ و سوپل نشان داد که تحریف‌های شناختی در رابطه کنترل روان‌شناختی والدین، حمایت اجتماعی همسالان با اضطراب اجتماعی در دانش‌آموزان دختر و پسر دارای نقش میانجی‌گری معنادار است ($p < 0/01$). در نهایت مدل از برازش مناسب برخوردار بود. با توجه به نقش میانجی معنادار تحریف‌های شناختی لازم است که درمانگران بالینی با بکارگیری فنون شناختی، تحریف‌های شناختی دانش‌آموزان را کاهش دهند.

کلیدواژه‌گان: اضطراب اجتماعی، تحریف‌های شناختی، حمایت اجتماعی همسالان، کنترل روان‌شناختی والدین

مقدمه

کشور ایران از ترکیب جمعیتی نسبتاً جوانی برخوردار می‌باشد. شمار زیادی از آحاد جامعه را نوجوانان و جوانان تشکیل داده و بسیاری از معضلات، دشواری‌ها و کشمکش‌های جامعه به مسائل این گروه از افراد ارتباط پیدا می‌کند. از دوره نوجوانی به عنوان دوره پویا و فعال زندگی هر شخص یاد می‌شود و در حقیقت بخش عمده شخصیت آدمی در همین دوره نضج می‌گیرد (Gngeh et al., 2020). بی‌تردید اهمیت دوره تحولی نوجوانی را نمی‌توان انکار کرد به طوری که انسان در دوره تحولی نوجوانی ممکن است با مشکلاتی در زمینه‌های مختلف فردی، خانوادگی، روان‌شناختی، هیجانی، اجتماعی و بهداشتی مواجه گردد (et Narimisaei al., 2022). هر چند که تفکر غالب در نزد محققان آن است که اکثر افراد، مرحله رشدی دوره نوجوانی و حالات روان‌شناختی و هیجانی بی‌ثبات آن مرحله را با سلامت طی می‌کنند، اما پژوهش‌های چند سال اخیر حاکی از آن است که به طور فزاینده‌ای شمار نوجوانانی که علائم آسیب‌های رفتاری یا هیجانی را از خود ظاهر می‌سازند، رو به ازدیاد است (Trent et al., 2019; Rice et al., 2019). یکی از مشکلات اجتماعی که می‌تواند سلامت روانی و هیجانی و اجتماعی نوجوانان را به مخاطره اندازد، اضطراب اجتماعی (Social anxiety) می‌باشد (Chiu et al., 2021; Yu et al., 2021).

اضطراب اجتماعی و شکل بالینی آن، اختلال اضطراب اجتماعی معمولاً در دوران نوجوانی شروع می‌شود. مطالعات اپیدمیولوژیک نشان می‌دهد که بالاترین دوره بروز این اختلال بین سنین ۱۰ تا ۱۹ سالگی است و شیوع در بین دختران بالاتر است (Angelini & Gini, 2024). مفهوم اضطراب اجتماعی به ترس از آن دسته از موقعیت‌های اجتماعی اشاره دارد که در آن موقعیت، فرد از این که ممکن است مورد ارزیابی دیگران واقع شود و یا با افراد غریبه‌ای

مواجه شود، احساس نگرانی دارد (Jaremka & Pacanowski, 2019). در واقع افراد دارای علائم اضطراب اجتماعی تلاش می‌کنند از موقعیت‌های اجتماعی که ممکن است دیگران آن‌ها را مورد ارزیابی قرار دهند و به دنبال نشانه‌های اضطراب در آنان به وجود آید، اجتناب ورزند (Ariapooran et al., 2019). به عبارتی دیگر، افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی، ممکن است از هر عملی که در حضور دیگران و یا در موقعیت‌های اجتماعی انجام می‌دهند، دچار تشویش و اضطراب شدید شده و یا اینکه که به حمله کامل وحشت‌زدگی دچار شوند (Ikeda, 2020). افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی معمولاً از موقعیت‌های (به گمان خود) رعب‌آور اجتناب ورزیده و خود را با مشقت به پذیرش موقعیت اجتماعی یا عملکردی چالش‌انگیز وادار می‌نمایند و در صورتی که با این موقعیت‌ها رو به رو شوند، اضطراب شدیدی را تجربه می‌نمایند (Stevenson et al., 2019). به طور کلی باید گفت: نوجوانانی که دارای اضطراب اجتماعی هستند، نسبت به همسالان خود، تعاملات اجتماعی اندکی داشته و از تطابق و سازگاری کمتری با محیط برخوردارند و در برخورد با تقاضاهای پیرامونی و اجتماعی مشکلات متعددی را احساس می‌کنند (Lynch et al., 2020). بر اساس آمارهای منتشره، نرخ فراوانی و شیوع اضطراب اجتماعی در نوجوانان و جوانان ۱۹ الی ۳۳ درصد و در افراد بزرگسال بین ۳ تا ۱۳ درصد گزارش گردیده است (Mao et al., 2020). به دلیل آن که افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی از ارزیابی منفی دیگران دچار هراس می‌شوند، در موقعیت‌های واقعی و حتی پیش‌بینی چنین موقعیت‌هایی، نگران شده و این نگرانی را به صورت افکار و احساسات منفی و حالات اضطرابی نشان می‌دهند (Gill et al., 2018).

الگوهای نظری متعددی در توصیف مکانیزم‌های بنیادی به وجود آورنده اختلال اضطراب اجتماعی، ارائه گردیده است که اکثر آن‌ها بر حضور فرایندهای شناختی و روان‌شناختی دخیل در آن اعتراف دارند (Chiu et al., 2021). کنترل روان‌شناختی والدین (parental psychological control) یکی از فرایندهای روان‌شناختی مؤثر در بروز اضطراب اجتماعی می‌باشد (Nanda et al., 2012). چنانکه نتایج پژوهش (Rogers et al., 2020)؛ Jang and Lee (2021) و (Bilsky and Friedman, 2021) نشان داده‌اند که کنترل روان‌شناختی والدین می‌تواند علائم اضطراب و استرس را در فرزندان در پی داشته باشد. این در حالی است که مطالعات انجام شده شواهدی را نشان داده‌اند که برخی روش‌های فرزندپروری، والدگری

ناسازگارانه بوده و پیامد این‌گونه رفتارها بروز آسیب‌های روان‌شناختی، هیجانی و اجتماعی در فرزندان است (Padilla-Walker et al., 2019). کنترل روان‌شناختی والدین حالات خاصی ابعاد والدگری و نوع مخربی از شیوه‌های والدگری است که والدین از آن برای منطبق کردن فرزندان با انتظارات خود استفاده می‌کنند. در این شیوه والدین، رشد روانی-اجتماعی فرزندان را با دخالت بیش از حد تحلیل برده و توانایی‌شان برای استقلال، تحول سلامت و هویت شخصی کاهش می‌دهند (Costa et al., 2019). این سازه دارای دو مولفه کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار (dependency psychological control) و کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار (achievement psychological control) است. کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار به‌صورت استفاده از کنترل روان‌شناختی در حوزه ارتباط نزدیک و مرزدار والد-فرزند، تعریف شده است که این کنترل برای نگه داشتن فرزند در محدوده هیجانی و جسمانی نزدیک والدین مورد استفاده قرار می‌گیرد. کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار به‌صورت استفاده از کنترل روان‌شناختی در زمینه پیشرفت تعریف شده که این کنترل روان‌شناختی به منظور وادار کردن فرزند برای پذیرش معیارهای سطح بالای والدین برای عملکرد مطلوب مورد استفاده قرار می‌گیرد (Soenens et al., 2010). توجه به این نکته ضروری است که کنترل روان‌شناختی والدین با نوع انطباقی والدگری کنترل رفتار فرزندان، که کنترل از طریق وضع قوانین و نظارت بر رفتار فرزند انجام می‌شود، متفاوت است و برخلاف کنترل رفتاری نوجوانان توسط والدین، که منجر به پیامدهای مثبت رشدی و تحصیلی و همچنین حرمت خود بالا در نوجوانان می‌شود، می‌باشد (Bleys et al., 2018; Dong et al., 2024).

دیگر متغیری که علاوه بر کنترل روان‌شناختی والدین، می‌تواند نقشی تعیین کننده در بروز اضطراب اجتماعی نوجوانان ایفا نماید، حمایت اجتماعی همسالان (peer social support) است. چنانکه نتایج پژوهش (Behjant and Ghamari (2021)؛ Coyle؛ Scanlon et al. (2020) et al. (2021) و Kelly and Malecki (2021)، بیانگر آن است که حمایت اجتماعی همسالان با ایجاد بستر روانی لازم برای فعالیت اجتماعی نوجوانان، می‌تواند احتمال بروز اضطراب اجتماعی آنان را کاهش دهد. شبکه ارتباطی همسالان مرکب از افرادی است که دارای شرایط سنی تقریباً مشابهی هستند و تأثیر زیادی بر هم می‌گذارند (Kadivar et al., 2022). این شبکه پس از خانواده نفوذ بسیار زیادی در شخصیت نوجوان دارد و گاه نفوذ و تأثیرگذاری آن به

حدی می‌رسد که خانواده را نیز پشت سر می‌گذارد. این شبکه ارتباطی جزء گروه‌های نخستین به شمار می‌آید که حالت غیررسمی داشته و روابط میان اعضای آن صمیمی و مناسبات آن عاطفی است. دوستی، جذبه و کشش شبکه ارتباطی همسالان گاه به حدی می‌رسد که فعالیت‌ها، ارزش‌ها و نگرش‌های متفاوتی نسبت به دنیای بزرگسالان را در میان اعضا ایجاد می‌کند و این امر باعث شکل‌گیری خرده فرهنگ خاصی در بین آنها می‌شود (Van Der Laken et al., 2019). حمایت اجتماعی از طریق دوستان می‌تواند نوجوان را در سازگاری بیشتر یاری داده و محرک بسیاری از رفتارهای انطباقی در وی باشد. بنابراین نوجوانی که نتواند در شبکه‌های همسالان عضویت داشته باشد و یا کسانی که از آن شبکه طرد شده‌اند از فراگیری اجتماعی محروم می‌شوند که این امر امکان پیش گرفتن یک زندگی به هنجار را کاهش و امکان روی آوردن آن به کجروی اجتماعی و اضطراب اجتماعی را افزایش می‌دهد (Haidar et al., 2019).

از دیگر متغیرهای شناختی که در پدیدآیی اضطراب اجتماعی نقشی ویژه‌ای دارد، می‌توان از تحریف شناختی (Cognitive Distortions) یاد کرد. چنانکه پژوهش‌های Naderzadeh et al. (2019)؛ Kuru et al. (2018)؛ Cook et al. (2019) و Ota et al. (2020)، نشان داده‌است که خطای شناختی از طریق تحریف در پردازش شناختی کارآمد، موجب می‌شود که موقعیت‌های اجتماعی به صورت موقعیت خطرآفرینی به نظر برسند بدین شکل که این افراد موقعیت‌های ناشناخته یا کمتر شناخته شده را به عنوان تهدید تلقی می‌کنند، زیرا که پیش فرض‌های نامعقولی در مورد پذیرش خویش و ارزش‌هایشان و پیامدهای ناشی از عملکرد اجتماعی خود دارند. بنابراین، فرد مبتلا به اضطراب اجتماعی هنگامی که باین پیش فرض‌ها وارد یک موقعیت اجتماعی جدید می‌شود، احتمالاً به صورت گزینشی عمل کرده و فقط به وجوه منفی واکنش دیگران توجه نموده و نسبت به فیدبک‌های مثبت موقعیت دچار غفلت می‌شود (Kimbrel et al., 2012). به علاوه، بر اساس نتایج پژوهش Shirzad and Nozari (2016)، می‌توان گفت که تحریف شناختی قادر است ادراک خودکارآمدی افراد را نیز تحت تاثیر قرار دهد. در تایید این مطلب نیز پژوهش Kamkar and Golshani (2018)، نشان داده که تحریف‌های شناختی می‌تواند کمال‌گرایی افراطی را در افراد شکل داده و موجب به وجود آمدن نارضایتی از خود گردد. بر این اساس به نظر می‌رسد تحریف‌های شناختی

می‌تواند به عنوان متغیر میانجی در پژوهش حاضر به شمار رود. در تعریف تحریف‌های شناختی می‌توان به افکاری اشاره کرد که به واسطه آن‌ها فرد درک درستی از مسائل و موقعیت‌های پیرامونی ندارد. در واقع این خطاهای شناختی، الگوهای تفکری هستند که ضمن تقویت افکار و عواطف منفی بر درک و تفسیر مسائل توسط فرد دخالت کرده و به وی اجازه نمی‌دهند درک منطقی از مسائل داشته باشد (Schluter et al., 2019)؛ به این علت که روش اندیشیدن فرد می‌تواند بر نوع احساس کردن او تاثیر داشته باشد، بنابر این، تحریفات افکار با تعبیر نادرست از واقعیات می‌توانند سبب پدیدآمدن احساسات منفی شوند. این افکار ناکارآمد، دیدگاه فرد را نسبت به آینده و دنیا تغییر داده و تداوم بخشی به آن‌ها موجب اضطراب، افسردگی و سایر آسیب‌های روانی می‌شود (Caouette & Guyer, 2016). با این اوصاف هرگاه تحریف‌های شناختی به شکل متناوب به سراغ فرد آمده و به تدریج به یک نشخوار فکری تبدیل شود، آنوقت سبب ایجاد رنج‌ها و اختلالات روان‌شناختی در افراد می‌گردد (Dembo et al., 2020).

در ضرورت انجام پژوهش حاضر باید اشاره نمود که شناسایی عوامل مؤثر بر اضطراب اجتماعی نوجوانان می‌تواند موجب به‌کارگیری روش‌های مداخله‌ای مناسب و کارآمد شود. چنانکه به نظر می‌رسد که شناسایی نقش کنترل روان‌شناختی والدین، حمایت اجتماعی همسالان و تحریف‌های شناختی یکی از راهکارهای اساسی در امر پیشگیری از بروز اضطراب اجتماعی نوجوانان می‌باشد، چرا که بهترین شیوه پیشگیری از بروز یک مشکل را تمرکز بر علل پدیدآیی و عواملی می‌دانند که بیشترین ویژگی‌های آسیب‌زا را دارا هستند. با کشف روابط بین کنترل روان‌شناختی والدین، حمایت اجتماعی همسالان و تحریف‌های شناختی با بروز اضطراب اجتماعی در نوجوانان می‌توان با تدوین مدلی کاربردی، به خانواده‌ها و مشاوران مدارس آموزش لازم را ارائه نمود تا با ایجاد پردازش شناختی منطقی و ادراک خودکارآمدی مثبت اجتماعی و افزایش حمایت اجتماعی همسالان و کاهش کنترل روان‌شناختی والدین از بروز اضطراب اجتماعی در نزد آنان پیشگیری نمود. در جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که عوامل مختلفی توسط پژوهشگران داخلی و خارجی در زمینه مسائل روانی، شناختی و اجتماعی مؤثر در اضطراب اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته، اما تلاش چشمگیری جهت طراحی مدل پیشگیرانه از اضطراب اجتماعی در نوجوانان در کشورمان صورت نگرفته است.

پژوهش حاضر با هدف آزمودن مدل رابطه اضطراب اجتماعی با کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با میانجی‌گری تحریف‌های شناختی در دانش‌آموزان انجام شد.

روش

روش پژوهش، توصیفی-همبستگی و مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمام دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه اول و دوم شهر اهواز بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مشغول به تحصیل بودند. نمونه پژوهش با استفاده از روش تصادفی خوشه‌ای تعداد ۴۰۰ نفر انتخاب شدند. شیوه انتخاب نمونه به این صورت بود که از بین نواحی آموزش و پرورش شهر اهواز تعداد ۸ آموزشگاه دخترانه و پسرانه متوسطه اول و دوم به تصادف انتخاب شدند. سپس از بین کلاس‌های هر آموزشگاه تعداد ۲ کلاس به تصادف انتخاب شد. سپس با رعایت ملاحظات اخلاقی در استفاده از نتایج پرسشنامه‌های پژوهش (شامل رعایت اصل رازداری، کسب رضایت آگاهانه از داوطلبین، تشریح اهداف پژوهش برای شرکت‌کنندگان، در نظر گرفتن حق آزادی شرکت‌کنندگان جهت عدم تکمیل پرسشنامه‌های پژوهش و تعیین و درج کد برای پرسشنامه کلیه آزمودنی‌ها) پرسشنامه‌های پژوهش بر روی دانش‌آموزان ۱۸ کلاس منتخب اجرا شد (تعداد ۴۰۰ دانش‌آموز). پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و حذف پرسشنامه‌های مخدوش و ناقص تعداد ۳۷۳ دانش‌آموز در پژوهش باقی ماندند (۱۹۸ دانش‌آموز دختر و ۱۷۵ دانش‌آموز پسر). ذکر این نکته لازم است که به دلیل شیوع بیماری کووید-۱۹ و تعطیلی مدارس، پس از کسب مجوزها و هماهنگی‌های لازم دانش‌آموزان به صورت مجازی و از طریق شبکه آموزشی شاد و شبکه اجتماعی واتس‌آپ به صورت مجازی و آنلاین به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند. میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت‌کنندگان در پژوهش به ترتیب برابر با ۱۵/۰۶ و ۲/۴ سال بود. توزیع شرکت‌کنندگان بر اساس جنسیت به این صورت بود که از ۳۷۳ پرسشنامه که مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت ۱۹۸ نفر معادل ۵۱/۲۰ درصد را نوجوانان دختر و ۱۷۵ نفر معادل ۴۸/۸۰ درصد را نوجوانان پسر تشکیل دادند.

ابزار سنجش

مقیاس اضطراب اجتماعی (Social Anxiety Scale): (LaGreca (1988). مقیاس اضطراب اجتماعی را تدوین نموده است. این پرسشنامه شامل ۱۸ گویه بوده و از سه زیرمقیاس تشکیل

شده است که عبارتند از: ترس از ارزیابی منفی، اجتناب اجتماعی و اندوه در موقعیت‌های جدید و اجتناب اجتماعی و اندوه عمومی (LaGreca & Lopez, 1998). این مقیاس به شکل طیف لیکرت پنج درجه‌ای (کاملاً شبیه من=۵ تا کاملاً متفاوت از من =۱) نمره‌گذاری می‌گردد. نمرات این مقیاس بین ۱۸ تا ۹۰ تغییر می‌کند. نمرات بالا در این مقیاس نشان از اضطراب اجتماعی بیشتر دارد. جهت بررسی پایایی مقیاس اضطراب اجتماعی از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردیده که نمرات زیرمقیاس‌های ترس از ارزیابی منفی توسط همسالان، اجتناب اجتماعی و اندوه جدید و اجتناب اجتماعی و اندوه عمومی به ترتیب برابر با ۰/۷۷، ۰/۷۴ و ۰/۸۴ به دست آمد. همچنین روایی سازه‌ای مقیاس اضطراب اجتماعی به وسیله ارتباط این مقیاس با اضطراب عمومی و آزمون افسردگی نوجوانان، مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین مقیاس اضطراب اجتماعی و پرسشنامه‌های اضطراب عمومی (۰/۵۴) و افسردگی (۰/۵۹) وجود دارد که نمایانگر روایی همزمان این مقیاس می‌باشد (LaGreca and Lopez, 1998). این مقیاس در ایران توسط (Ostovar and Razavieh, 2013) مورد بررسی قرار گرفت و ویژگی‌های روان‌سنجی آن به دست آمد. Ostovar and Razavieh (2013)، پایایی این مقیاس را به روش بازآزمایی با فاصله‌های زمانی از یک الی چهار هفته ۰/۸۸ اعلام کردند. به علاوه نرخ همسانی درونی مقیاس را به کمک ضریب آلفا برای زیرمقیاس‌های ترس از ارزیابی منفی توسط همسالان، اجتناب اجتماعی و اندوه جدید و اجتناب اجتماعی و اندوه عمومی به ترتیب برابر با ۰/۷۶، ۰/۷۱ و ۰/۸۵ گزارش نمودند. همچنین این محققان میزان روایی محتوایی این پرسشنامه را ۰/۸۶ به دست آوردند. در پژوهش حاضر میزان پایایی زیرمقیاس‌های ترس از ارزیابی منفی توسط همسالان، اجتناب اجتماعی و اندوه جدید و اجتناب اجتماعی و اندوه عمومی و نمره کل پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۷۵، ۰/۷۹ و ۰/۸۱ به دست آمد.

پرسشنامه کنترل روان‌شناختی والدین (Parental Psychological Control Questionnaire):

پرسشنامه کنترل روان‌شناختی والدین توسط (Soenens et al., 2010) ساخته شد و میزان کنترل روان‌شناختی والدینی ادراک شده از سوی نوجوانان را می‌سنجد. این مقیاس شامل ۱۶ گویه است که ۸ گویه آن کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار و ۸ گویه دیگر کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار را می‌سنجد. سوالات در یک طیف لیکرت ۵ امتیازی از (۱) به شدت مخالف تا

(۵) به شدت موافقم تنظیم شده‌اند. بر این اساس دامنه نمرات پرسشنامه بین ۱۶ تا ۸۰ است. کسب نمرات بالاتر نشان دهنده کنترل روان‌شناختی والدینی ادراک شده بیشتر از سوی نوجوان است. در پژوهش Soenens et al. (2010)، ضریب پایایی خرده‌مقیاس‌ها برای کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار ۰/۷۳ و برای کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار ۰/۸۱ گزارش شد که نشان از همسانی درونی مطلوب خرده‌مقیاس‌ها می‌باشد. همچنین این پژوهشگران روایی محتوایی مطلوبی برای این مقیاس گزارش کرده‌اند. در ایران نیز (Badanfiroz et al., 2017)، ضمن ترجمه پرسشنامه در پژوهش خود نشان دادند روایی مقیاس کنترل روان‌شناختی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۸ و هر کدام از خرده‌مقیاس‌ها شامل کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار ۰/۸۶ و کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار ۰/۸۳ بدست آمد که نشان از قابلیت بالای ابزار است. نتایج نشان می‌دهد که پرسشنامه کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار و پیشرفت‌مدار در جامعه دانش‌آموزان دبیرستانی از خصوصیات روان‌سنجی قابل قبولی برخوردار است و می‌توان از آن به عنوان ابزاری معتبر در پژوهش‌های روان‌شناختی استفاده کرد (Badanfiroz et al., 2017). در پژوهش حاضر میزان پایایی زیرمقیاس‌های کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار و پیشرفت‌مدار و نمره کل پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۲ و ۰/۸۴ به دست آمد.

پرسشنامه حمایت اجتماعی همسالان (Peer Social Support Questionnaire):

پرسشنامه حمایت اجتماعی همسالان توسط (Procidano and Heller, 1983) تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۲۰ گویه و ۵ زیرمقیاس حمایت، مراقبت، کمک، اطلاعات و بازخورد است. نمره‌گذاری این پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت ۶ درجه‌ای از کاملاً مخالفم: نمره ۱ تا کاملاً موافقم: نمره ۶ انجام می‌پذیرد. بر این اساس دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۲۰ تا ۱۲۰ است. کسب نمرات بالاتر نشان دهنده حمایت اجتماعی بیشتر همسالان است. پرسشنامه حمایت اجتماعی همسالان با ضریب آلفای ۰/۸۴ تا ۰/۹۰ از هماهنگی درونی فوق‌العاده‌ای برخوردار است. این پرسشنامه از روایی همزمان خوبی نیز برخوردار است، چرا که نمرات این پرسشنامه با درماندگی روانی و کارآمدی اجتماعی همبستگی دارد (Street, 1996). ضرایب همبستگی بین نمرات حاصل از این پرسشنامه با پرسشنامه شخصیت‌سنج کالیفرنیا و وابستگی بین اشخاص معنی‌دار بود. بر این اساس روایی سازه و روایی ملاکی این

پرسشنامه نیز مورد تأیید قرار گرفته است (López & Cooper, 2011). در ایران نیز پژوهش Aghamirli et al. (2020) در تحلیل عاملی اکتشافی با روش مولفه‌های اصلی علاوه بر عامل کلی پرسشنامه حمایت اجتماعی همسالان ۵ زیرمقیاس حمایت، مراقبت، کمک، اطلاعات و بازخورد را برای پرسشنامه حمایت اجتماعی همسالان پرسیدانو و هلر تأیید کردند. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد ساختار پرسشنامه برازش قابل قبولی با داده‌ها دارد و کلیه شاخص‌های نیکویی برازش مدل را تأیید کرد. همچنین در پژوهش Aghamirli et al. (2020)، پایایی زیرمقیاس‌های حمایت، مراقبت، کمک، اطلاعات، بازخورد و نمره کل پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۷، ۰/۸۷، ۰/۸۷، ۰/۸۸ و ۰/۸۸ گزارش شده است. در پژوهش حاضر نیز پایایی زیرمقیاس‌های حمایت، مراقبت، کمک، اطلاعات، بازخورد و نمره کل پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۸۵، ۰/۸۶ و ۰/۸۷ گزارش شده است.

پرسشنامه تحریف‌های شناختی (Cognitive Distortion Questionnaire): پرسشنامه تحریف‌های شناختی توسط (Hamamci and Büyüköztürk, 2004) طراحی شده است. این پرسشنامه حاوی ۱۹ سؤال می‌باشد و به صورت طیف پنج درجه‌ای لیکرت تنظیم شده و دارای سه خرده‌مقیاس طرد در روابط بین‌فردی، انتظارات غیرواقع‌بینانه در روابط و سوءادراک در روابط بین‌فردی می‌باشد. طریق نمره‌گذاری در این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت بوده و بر اساس پاسخ‌ها نمرات ۱ تا ۵ را به خوداختصاص می‌دهد. دامنه نمرات این پرسشنامه بین ۱۹ الی ۹۵ می‌باشد. بدیهی است هراندازه نمره فرد به ۹۵ نزدیک‌تر باشد میزان تحریف شناختی بالاتری دارد و هر چقدر به ۱۹ نزدیک‌تر، نشان دهنده میزان تحریف شناختی پایین‌تر در فرد می‌باشد. در پژوهش Hamamci and Büyüköztürk (2004) پایایی این پرسشنامه از طریق همسانی درونی توسط آلفای کرونباخ و همچنین از طریق آزمون مجدد پس از دو هفته برای کل مقیاس به ترتیب (۰/۶۷ و ۰/۷۴) و برای خرده‌مقیاس‌های طرد در روابط بین‌فردی (۰/۷۳ و ۰/۷۰)، انتظارات غیرواقع‌بینانه در روابط (۰/۶۶ و ۰/۷۶) و سوء ادراک در روابط بین‌فردی (۰/۴۳، ۰/۷۴) به دست آمده است (Hamamci and Büyüköztürk, 2004). روایی این پرسشنامه از طریق همبستگی با مقیاس باورهای غیرمنطقی، مقیاس افکار خودکار و مقیاس گرایش به تعارض در روابط بین‌فردی به ترتیب ۰/۴۵، ۰/۵۳ و ۰/۵۳ به دست آمده که همگی

معنادار بوده‌اند (Hamamci & Büyüköztürk, 2004). در ایران و در پژوهش Esmailpour et al. (2015)، این پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت. از بررسی روایی سازه پرسشنامه، سه عامل طرد در روابط بین‌فردی، انتظارات غیرواقع‌بینانه در روابط و سوءادراک در روابط بین‌فردی، مورد تأیید قرار گرفتند. همچنین از بررسی روایی همزمان بین این پرسشنامه و مقیاس صفات شخصیت مرزی و سبک‌های دفاعی مشخص گردید که رابطه معناداری میان آن‌ها وجود دارد. پایایی این پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ و دو نیمه‌سازی محاسبه گشته و آلفای کرونباخ برای زیرمقیاس انتظارات طرد در روابط بین‌فردی (۰/۷۹)، انتظارات غیرواقع‌بینانه در روابط (۰/۸۲) و سوء ادراک در روابط بین‌فردی (۰/۸۱) حاصل آمد. از طریق دو نیمه‌سازی، پایایی به دست آمده به ترتیب برابر ۰/۷۹، ۰/۷۶ و ۰/۷۰ بودند (Esmailpour et al., 2015). در پژوهش حاضر نیز پایایی زیرمقیاس‌های طرد در روابط بین‌فردی، انتظارات غیرواقع‌بینانه در روابط، سوءادراک در روابط بین‌فردی و نمره کل پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۷۶، ۰/۷۳ و ۰/۷۵ گزارش شده است. در پژوهش حاضر، جهت تجزیه و تحلیل آماری از روش تحلیل مسیر و نرم‌افزار SPSS و Amos نسخه ۲۳ استفاده شد.

یافته‌ها

برای آزمون مدل مفهومی از روش تحلیل مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. با توجه به این که مبنای تجزیه و تحلیل الگوهای علی ماتریس همبستگی است. بنابراین جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

Table 1.
Descriptive findings of research variables

variable	means	standard deviation	Skewness	stretching
social anxiety	45.53	8.54	-0.78	-1.11
parental psychological control	56.47	8.92	-0.74	-1.13
cognitive distortions	39.69	7.59	-0.67	-1.20
peer social support	77.58	11.63	-0.56	-1.21

جدول ۱ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد بررسی در پژوهش حاضر (اضطراب

اجتماعی، کمال‌گرایی، تحریف‌های شناختی و حمایت اجتماعی همسالان) را نشان می‌دهد. قبل از ارائه نتایج تحلیل آزمون همبستگی پیرسون، پیش‌فرض‌های آزمون‌های پارامتریک مورد سنجش قرار گرفت. بر همین اساس نتایج آزمون شاپیرو ویلک بیانگر آن بود که پیش‌فرض نرمال بودن توزیع نمونه‌ای داده‌ها در متغیرهای اضطراب اجتماعی ($F=0/90$; $P=0/42$)، کنترل روان‌شناختی والدین ($F=0/91$; $P=0/16$)، تحریف‌های شناختی ($F=0/91$; $P=0/45$) و حمایت اجتماعی همسالان ($F=0/88$; $P=0/26$) برقرار است. همچنین پیش‌فرض همگنی واریانس نیز توسط آزمون لوین مورد سنجش قرار گرفت که نتایج آن معنادار نبود که این یافته نشان می‌داد پیش‌فرض همگنی واریانس‌ها در متغیرهای اضطراب اجتماعی ($F=0/96$; $P=0/51$)، کنترل روان‌شناختی والدین ($F=0/91$; $P=0/56$)، تحریف‌های شناختی ($F=1/44$; $P=0/32$) و حمایت اجتماعی همسالان ($F=1/77$; $P=0/24$) رعایت شده است. حال به ارائه نتایج جداول استنباطی پرداخته می‌شود.

Table 2.

Pearson correlation analysis between perfectionism, cognitive distortions and social peer social support with adolescent social anxiety

variables	social anxiety	parental psychological control	cognitive distortions	peer social support
social anxiety	-			
parental psychological control	0.53**	-		
cognitive distortions	0.63**	0.54**	-	
peer social support	-0.64**	-0.49**	-0.50**	-

با توجه به ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۲ مشخص است کنترل روان‌شناختی والدین، تحریف‌های شناختی و حمایت اجتماعی همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان همبستگی معنادار دارند ($p<0/01$). در ادامه به بررسی پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بر اساس کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با میانجی‌گری تحریف‌های شناختی نوجوانان پرداخته می‌شود.

چنان‌که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، کنترل روان‌شناختی والدین بر اضطراب اجتماعی ($\beta=0/510$, $p<0/05$) و تحریف‌های شناختی ($\beta=0/471$, $p<0/05$) نوجوانان دارای اثر مستقیم معنادار بوده و توانسته به ترتیب ۲۲/۱ و ۲۵/۱ درصد از واریانس این متغیرها را تبیین

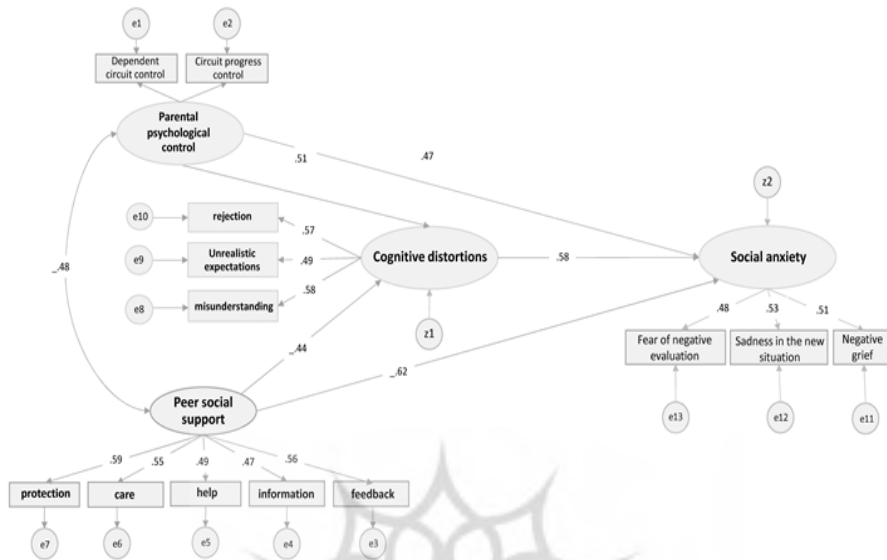

Figure 1: Standard coefficients of the proposed model of social anxiety prediction based on parental psychological control and peer social support mediated by adolescents' cognitive distortions

کند. در ادامه حمایت اجتماعی همسالان بر اضطراب اجتماعی ($\beta = -0/621, p < 0/05$) و تحریف‌های شناختی ($\beta = -0/443, p < 0/05$) نوجوانان دارای اثر مستقیم معنادار بوده و توانسته به ترتیب ۳۸/۵ و ۱۹/۶ درصد از واریانس این متغیرها را تبیین کند. در نهایت تحریف‌های شناختی بر اضطراب اجتماعی نوجوانان ($\beta = 0/584, p < 0/05$) دارای اثر مستقیم معنادار بوده و توانسته ۳۴/۱ درصد از واریانس این متغیر را تبیین کند. برای تعیین کفایت برازندگی مدل پیشنهادی، ترکیبی از شاخص‌های برازندگی استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است. پیش از ارائه توضیحات مربوط به جدول ۴ اشاره به چند نکته ضروری است. از نظر کلی یک الگوی مناسب از لحاظ شاخص‌های برازش باید دارای خی دو غیرمعنادار، نسبت خی دو به درجه آزادی کمتر از ۳، شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص برازش تطبیقی (CFI) و شاخص برازندگی هنجار شده (NFI) بیشتر از ۰/۹۵، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI) بالاتر از ۰/۹۰، شاخص برازندگی تطبیقی مقتصد (PCFI) بالاتر از ۰/۵۰؛ شاخص برازش افزایشی (IFI) بزرگتر از ۰/۹، و تقریب ریشه میانگین

مجذورات خطا (RMSEA) کوچکتر از ۰/۰۹ باشد. ذکر این نکته بسیار ضروری است که اصلی‌ترین فاکتور قضاوت برآزش مدل، توجه به تقریب ریشه میانگین مجذورات خطا (RMSEA) است. چرا که این عامل از تعداد حجم نمونه تأثیر نمی‌پذیرد.

Table 3.

Non-standard and standard regression coefficients of social anxiety prediction model pathways based on parental psychological control and peer social support mediated by adolescents' cognitive distortions

Model paths	Non-standard coefficients	standard error	Critical value (t)	standard coefficients	P value	coefficient of determination
parental psychological control → social anxiety	0.869	0.16	5.433	0.471	0.0001	0.221
parental psychological control → cognitive distortions	0.712	0.11	-6.02	0.510	0.0001	0.385
peer social support → social anxiety	0.662	0.11	-6.02	-0.621	0.0001	0.385
peer social support → cognitive distortions	0.665	0.13	-5.12	-0.443	0.0001	0.196
cognitive distortions → social anxiety	0.995	0.16	5.97	0.584	0.0001	0.341

Table 4.

Fitness indices of the proposed model in the research

χ^2	DF	χ^2/df	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	RMSEA
52.08	24	2.17	0.957	0.921	0.944	0.968	0.972	0.955	0.072

با توجه به نتایج مندرج در جدول ۴ ملاحظه می‌شود که در مدل پیشنهادی تحقیق برای کل نمونه آزمودنی‌ها شاخص نسبت مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df) برابر با ۲/۱۷ (مقدار مطلوب کوچکتر از ۳)؛ شاخص نیکویی برآزش (GFI) برابر با ۰/۹۵۷ (مقدار مطلوب بالاتر از ۰/۹۵)؛ شاخص نیکویی برآزش تعدیل یافته (AGFI) برابر ۰/۹۲۱ (مقدار مطلوب بالاتر از ۰/۹۰)؛ شاخص برآزندگی فزاینده (IFI) برابر با ۰/۹۴۴ (مقدار مطلوب بالاتر از ۰/۹۵)؛ شاخص توکرلویس (IFI) برابر با ۰/۹۶۸ (مقدار مطلوب بالاتر از ۰/۹۵)؛ شاخص برآزندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۹۷۲ (مقدار مطلوب بالاتر از ۰/۹۵)؛ شاخص برآزندگی هنجار شده (NFI) برابر با ۰/۹۵۵ (مقدار مطلوب

بالاتر از ۰/۹۵)؛ و شاخص جذر میانگین مجذورات خطاب تقریب (RMSEA) برابر با ۰/۰۷۲ (مقدار مطلوب کوچکتر از ۰/۰۹) است. این یافته‌های نشانگر برازش مناسب مدل پیشنهادی است. حال جهت بررسی نقش میانجی‌گری تحریف‌های شناختی در رابطه کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان نتایج حاصل از بوت استرپ (Bootstrap) و سوبل (Sobel test) بررسی می‌شود.

Table 5.
Bootstrap test results for indirect routes

Predictive variable	Mediator	Criterion variable	Low limit	upper line	confidence distance	Indirect effects
parental psychological control	cognitive distortions	social anxiety	0.141	0.512	0.95	0.289
peer social support	cognitive distortions	social anxiety	0.109	0.136	0.95	0.319

با توجه به نتایج جدول ۵ و در نظر گرفتن اینکه صفر در محدوده بالا و پایین نمرات قرار نگرفته است، نقش میانجی‌گری تحریف‌های شناختی در رابطه کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان تأیید می‌شود. این در حالی است که نتایج آزمون سوبل نیز برای بررسی نقش میانجی‌گری تحریف‌های شناختی در رابطه کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با اضطراب اجتماعی نوجوانان به ترتیب ۳/۱۶ و ۳/۴۴ به دست آمد که تأیید کننده نتایج آزمون بوت استرپ بودند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مدل پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بر اساس کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با میانجی‌گری تحریف‌های شناختی در نوجوانان دختر و پسر صورت پذیرفت. نتایج نشان داد کنترل روان‌شناختی والدین، حمایت اجتماعی همسالان و تحریف‌های شناختی با اضطراب اجتماعی دارای رابطه معنادار است. همچنین کنترل روان‌شناختی والدین، حمایت اجتماعی همسالان و تحریف‌های شناختی بر اضطراب اجتماعی دارای اثر مستقیم معنادار است. علاوه بر این نتایج بوت استرپ و سوبل نشان داد که تحریف‌های شناختی در رابطه کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با

اضطراب اجتماعی در نوجوانان دختر و پسر دارای نقش میانجی‌گری معنا‌دار است. یافته اول پژوهش مبنی بر رابطه معنا‌دار کنترل روان‌شناختی والدین با تحریف‌های شناختی و اضطراب اجتماعی با نتایج پژوهش (Rogers et al. (2020، مبنی بر تاثیر کنترل روان‌شناختی والدین در بروز اضطراب و افسردگی فرزندان؛ با یافته (Jang and Lee (2021 مبنی بر نقش کنترل روان‌شناختی والدین در بروز احساس و ادراک درماندگی کودکان؛ و با گزارش Bilsky and Friedman (2022، مبنی بر کنترل روان‌شناختی والدین بر بروز احساس نگرانی در فرزندان همسو بود. در تبیین یافته حاضر باید گفت که کنترل روان‌شناختی والدین دارای دو بعد کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار و کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار است که در تبیین، باید به این دو بعد توجه داشت. چرا که در کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار والدین تلاش دارند که ارتباط نزدیک و مرزدار والد-فرزند را در فرزندان مورد توجه قرار دهند (Jang and Lee, 2021). بنابراین تلاش در نگه داشتن فرزندان در محدوده روانی والدین سبب می‌شود تا فرزندان نتوانند مهارت‌های اجتماعی مفید و سازگارانه را کسب نموده و در محیط‌های اجتماعی از آن بهره‌برند. در نتیجه چنین فرایندی آنان در هنگام حضور در محیط و جمع‌های اجتماعی احساس استرس و نگرانی نموده و علائم اضطراب اجتماعی در آنان نمایان می‌شود. علاوه بر کنترل روان‌شناختی وابسته‌مدار، کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار والدین نیز می‌تواند منجر به بروز علائم اضطراب اجتماعی در فرزندان شود. در این نوع کنترل روان‌شناختی والدین به صورت آگاهانه و ناآگاهانه می‌کوشند تا معیارهای سطح بالایی را برای عملکرد مطلوب فرزند خود ترسیم و به فرزندان خود تفهیم نمایند (Soenens et al., 2010). این فرایند زمانی با بروز علائم اضطراب اجتماعی همبسته می‌شود که به معیارهای ارتباطات اجتماعی والدین توجه شود. بدین صورت که اعمال کنترل روان‌شناختی پیشرفت‌مدار سبب می‌شود تا والدین معیارهای سخت‌گیرانه‌ای را برای فرزندان خود در راستای برقراری ارتباط‌های اجتماعی مشخص نمایند که بعضاً می‌تواند با کمال‌گرایی افراطی همراه باشد. بنابراین نوجوانان در برآورده کردن چنین معیارهای سخت‌گیرانه و کمال‌گرایانه در محیط‌های اجتماعی احساس درماندگی نموده و چنین شرایطی سبب می‌شود تا آنان به هنگام حضور در جمع‌های اجتماعی احساس اضطراب نموده و علائم اضطراب اجتماعی در آنان مشاهده شود.

یافته دوم این پژوهش مبنی بر رابطه معنادار حمایت اجتماعی همسالان با تحریف‌های شناختی و اضطراب اجتماعی با نتایج پژوهشی (Behjant and Ghamari, 2021) مبنی بر نقش حمایت اجتماعی ادراک شده و انسجام خانواده در بروز اضطراب اجتماعی دانش‌آموزان دختر، با یافته (Scanlon et al., 2020) مبنی بر نقش معنادار حمایت اجتماعی هم‌تایان در کاهش علائم اضطراب اجتماعی نوجوانان؛ با گزارش (Coyle et al., 2021) مبنی بر رابطه حمایت اجتماعی همسالان با بروز علائم اضطراب اجتماعی؛ و کاوش (Kelly and Malecki, 2021) مبنی بر نقش حمایت اجتماعی در کاهش افسردگی و اضطراب نوجوانان همسو بود. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت حمایت اجتماعی همسالان با ایجاد بستر روانی لازم برای فعالیت اجتماعی نوجوانان، سبب می‌شود تا احتمال بروز اضطراب اجتماعی آنان کاهش یابد. بدین دلیل که نوجوانان در فرایند ارتباط با همسالان خود دارای شرایط سنی تقریباً مشابهی نیز هستند، تأثیر زیادی می‌پذیرند (Coyle et al., 2021)، چرا که گروه همسالان در دوره نوجوانی نقشی پررنگ در فرایند ارتباطی، تصمیم‌گیری و رفتاری نوجوانان دارد. بر این اساس وقتی نوجوانان در چرخه تعامل اجتماعی همسالان قرار گرفته و حمایت اجتماعی آنان را ادراک می‌کنند، تمایل بیشتری را برای حضور در محیط‌های اجتماعی همسالان از خود نشان می‌دهند که این روند نیز با کاهش علائم اضطراب اجتماعی همراه است. در تبیینی دیگر باید اشاره کرد که گروه همسالان دارای دوستی، جذب و کشش شبکه ارتباطی زیادی است (Van Der Laken et al., 2019). این روند سبب می‌شود تا نوجوانان با کسب حمایت اجتماعی سازگاری روانی و اجتماعی بیشتری را ادراک نموده و بر این اساس علائم اضطراب اجتماعی کمتری را احساس و ادراک نمایند.

در نهایت نتایج بوت استراپ و سوپل نشان داد که تحریف‌های شناختی در رابطه کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان با اضطراب اجتماعی (در نوجوانان دختر و پسر) نقش میانجی داشته و از نظر آماری معنادار است. یافته حاضر با نتایج پژوهش (Naderzadeh et al., 2019) مبنی بر پیش‌بینی علائم اضطراب اجتماعی بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تحریف‌های شناختی نوجوانان، با یافته (Kuru et al., 2018) مبنی بر نقش معنادار تحریف‌های شناختی در بروز اختلال اضطراب اجتماعی؛ با گزارش (Cook et al., 2019) مبنی بر روابط بین ترس از ارزیابی، تحریف‌های شناختی و علائم

اضطراب اجتماعی همسو بود. علاوه بر این (Ota et al., 2020)، در نتایج پژوهش خود نشان داده‌اند که تحریف شناختی با تخریب پردازش شناختی کارآمد، سبب می‌شود تا موقعیت‌های اجتماعی به شکل رعب‌آور ادراک شوند. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت تحریف‌های شناختی سبب نضج گرفتن افکار و احساسات و عقایدی می‌شود که بر مبنای آن‌ها افراد، احساس اجبار، الزام، وظیفه و مطلق‌گرایی (به شیوه افراطی) نموده (Cook et al., 2019) و در نتیجه چنین باورها و عقایدی در رویارویی با حوادث و محرک‌های خارجی، حالات عاطفی همچون ترس، اضطراب، خشم، گناه، غم و اندوه، خصومت و افسردگی را احساس نمایند. به دنبال بروز تحریف‌های شناختی، در افراد عقایدی افراطی به تدریج شکل گرفته و با تشدید کمال‌گرایی، نگرشی منفی، آرمان‌گرایانه و شدیداً قضاوت‌گرانه، به وجود می‌آید و بدین طریق این افراد از خودشان انتظارات غیر واقع‌بینانه داشته و در نتیجه در تعاملات اجتماعی خود، اضطراب اجتماعی بیشتری را احساس خواهند کرد. به علاوه می‌توان گفت تحریف‌های شناختی باعث صورت‌بندی الگوهای فکری می‌شود که بر پایه آن افکار و احساسات منفی تقویت شده و ادراک افراد از وقایع محیطی دچار اعوجاج می‌گردد (Schluter et al., 2019). پس می‌توان گفت که تحریف‌های شناختی، افکار و نگرش فرد را نسبت به خود، توانمندی‌ها و تعاملات اجتماعی‌اش تحت تاثیر قرار داده و سبب آسیب رساندن به ادراک خودکارآمدی شخص می‌گردد. بنابراین تحریف‌های شناختی با تأثیر بر کنترل روان‌شناختی والدین و حمایت اجتماعی همسالان، موجب می‌شوند که افراد در محیط و تعامل‌های اجتماعی، احساس ترس و واهمه بیشتری داشته و بنابر این اضطراب اجتماعی بالاتری را تجربه نمایند.

محدود بودن دامنه تحقیق به دانش‌آموزان دختر و پسر دوره متوسطه اول و دوم شهر اهواز و وجود برخی متغیرهای کنترل نشده نظیر وضعیت هوشی دانش‌آموزان حاضر در پژوهش، وضعیت اقتصادی خانواده‌ها، موقعیت اجتماعی و شیوه‌های فرزندپروری آن‌ها و همچنین کیفیت تعامل والدین با فرزندان از محدودیت‌های این پژوهش بود؛ بنابراین توصیه می‌شود برای افزایش قدرت تعمیم نتایج، در سطح پیشنهاد پژوهشی، این مطالعه در سایر شهرها و مناطق و جوامع دارای فرهنگ‌های متفاوت، دیگر پایه‌های تحصیلی و کنترل عوامل ذکر شده اجرا شود. با توجه به نقش میانجی معنادار تحریف‌های شناختی لازم است که

درمانگران بالینی با بکارگیری فنون شناختی، تحریفات ذهنی نوجوانان را اصلاح نمایند تا بدین وسیله میزان بروز و تشدید علائم اضطراب اجتماعی آنان کاهش یابد.

سهم مشارکت نویسندگان: مژگان فاطمی، طراحی چارچوب کلی، تدوین محتوا و تحلیل مطالب، ارسال و اصلاحات مقاله؛ سعید بختیارپور، همکاری در طراحی چارچوب کلی، انتخاب رویکردها و بررسی نهایی؛ رضا پاشا، مقایسه رویکردها و نتیجه‌گیری؛ فریبا حافظی، تجزیه و تحلیل داده‌ها همه نویسندگان نسخه نهایی مقاله را مورد بررسی قرار داده و تأیید نموده‌اند.

سپاسگزاری: نویسندگان مراتب تشکر خود را از همه کسانی که با نقد و مشورت در تکمیل این پژوهش مؤثر بوده‌اند، اعلام می‌دارند.

تضاد منافع: نویسندگان اذعان می‌کنند که در این مقاله هیچ نوع تعارض منافی وجود ندارد. این مقاله مستخرج از رساله دکتری، با راهنمایی سعید بختیارپور و مشاورت رضا پاشا و فریبا حافظی است.

منابع مالی: این مقاله از حمایت مالی برخوردار نبوده است.

Reference

- Aghamirli, M., Kadivar, P., & Emamipour, S. (2020). Psychometric Indicators of Social Support Questionnaire for Peers Procidano and Heller. *Journal of Social Psychology Research*, 6(36), 39-54. https://www.socialpsychology.ir/article_105541_en.html?lang=en [Persian]
- Angelini, F., & Gini, G. (2024). Differences in perceived online communication and disclosing e-motions among adolescents and young adults: The role of specific social media features and social anxiety. *Journal of Adolescence*, 96(3), 512-525. <https://doi.org/10.1007/s00127-023-02466-4>
- Ariapooran, S., Abbasi, S., & Karimi, J. (2019). The Effect of Acceptance and Commitment Therapy on Social Anxiety and Body Image in Women

- with Obesity. *Journal of Psychological Achievements*, 26(2), 137-158. <https://doi.org/10.22055/psy.2019.26448.2125> [Persian]
- Badanfiroz, E., Tabatabaei, S.M., & Alinaji, A. (2017). An investigation of the psychometric characteristics of persian version of the dependency-oriented and achievement-oriented psychological control Scale in high school students. *Journal of School Psychology*, 6(3), 7-22. doi: 10.22098/jsp.2017.582 [Persian]
- Behjant, N., & Ghamari, M. (2021). The Relationship between Perceived Social Support and Family Cohesion with Social Anxiety in Female High School Students, 7th National Conference on New Studies and Research in the Field of Educational Sciences. *Psychology and Counseling*, Tehran. <https://civilica.com/doc/1140837> [Persian]
- Bilsky, S. A., & Friedman, H. P. (2022). A Preliminary Examination of the Interaction between Maternal Generalized Anxiety Disorder and Offspring Negative Affect in Relation to Maternal Worry about Offspring and Perceptions of Psychological Control. *Child Psychiatry & Human Development*, 53(3), 554-568. <https://doi.org/10.1007/s10578-021-01156-z>
- Bleys, D., Soenens, B., Claes, S., Vliegen, N., & Luyten, P. (2018). Parental psychological control, adolescent self-criticism, and adolescent depressive symptoms: A latent change modeling approach in Belgian adolescents. *Journal of Clinical Psychology*, 74(10), 1833-1853. <https://doi.org/10.1002/jclp.22632>
- Chiu, K., Clark, D.M., & Leigh, E. (2021). Cognitive predictors of adolescent social anxiety. *Behaviour Research and Therapy*, 137, 1038-1042. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2020.103801>
- Cook, S. I., Meyer, D., & Knowles, S. R. (2019). Relationships between psychoevolutionary fear of evaluation, cognitive distortions, and social anxiety symptoms: A preliminary structural equation model. *Australian Journal of Psychology*, 71(2), 92-99. <https://doi.org/10.1111/ajpy.12215>
- Costa, S., Gugliandolo, M. C., Barberis, N., Cuzzocrea, F., & Liga, F. (2019). Antecedents and consequences of parental psychological control and autonomy support: The role of psychological basic needs. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(4), 1168-1189. <https://doi.org/10.1177/0265407518756778>
- Coyle, S., Malecki, C.K. & Emmons, J. (2021). Keep Your Friends Close: Exploring the Associations of Bullying, Peer Social Support, and Social Anxiety. *Contemporary School Psychology*, 25, 230-242. <https://doi.org/10.1007/s40688-019-00250-3>
- Dembo, J., Veen, S., & Widdershoven, G. (2020). The influence of cognitive distortions on decision-making capacity for physician aid in diving. *International Journal of Law and Psychiatry*, 72, 101-105. <https://doi.org/10.1016/j.ijlp.2020.101627>
- Dong, Z., Zhou, S., Case, A. S., & Zhou, W. (2024). The Relationship Between Perceived Parenting Style and Social Anxiety: A Meta-analysis

- of Mainland Chinese Students. *Child Psychiatry & Human Development*, 55(1), 247-261. <https://doi.org/10.1007/s10578-022-01399-4>
- Esmailpour, K. H., Bakhshipour Rodsari, E., & Mohammadzadegan, R. (2015). Determining factor structure, validity and reliability of interpersonal cognitive distortions scale among students of Tabriz University. *Quarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 2(3), 95-107. https://asj.basu.ac.ir/article_1020_en.html [Persian]
- Gill, C., Watson, L., Williams, C., & Chan, S.W.Y. (2018). Social anxiety and self-compassion in adolescents. *Journal of Adolescence*, 69, 163-174. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2018.10.004>
- Haidar, A., Ranjit, N., Saxton, D., & Hoelscher, D. M. (2019). Perceived Parental and Peer Social Support Is Associated With Healthier Diets in Adolescents. *Journal of Nutrition Education and Behavior*, 51(1), 23-31. <https://doi.org/10.1016/j.jneb.2018.10.003>
- Hamamci, Z., & Büyüköztürk, Ş. (2004). The interpersonal cognitive distortions scale: development and psychometric characteristics. *Psychological Reports*, 95(1), 291-303. <https://doi.org/10.2466/pr0.95.1.291-303>
- Ikeda, S. (2020). Social anxiety enhances sensitivity to negative transition and eye region of facial expression. *Personality and Individual Differences*, 163, 110-114. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.110096>
- Jang, Y., & Lee, K. (2021). The effect of mothers' anxiety, psychological control, and attention to academic achievement on Korean early childhood children's helplessness. *Child Indicators Research*, 14(3), 1157-1174. <https://doi.org/10.1007/s12187-020-09781-1>
- Jaremka, L. M., & Pacanowski, C. R. (2019). Social anxiety symptoms moderate the link between obesity and metabolic function. *Psychoneuroendocrinology*, 110, 104425. <https://doi.org/10.1016/j.psyneuen.2019.104425>
- Kadivar, P., Aghamirli, M., & Emamipour, S. (2022). Modeling structural equations in investigating the relationship between teacher and peer social support with academic performance and vitality mediated by competence mediation and academic excitement. *Journal of Psychological Achievements*, 29(1), 1-14. https://psychac.scu.ac.ir/article_17438.html?lang=en [Persian]
- Kamkar, P., & Golshani, F. (2018). Determining the Relationship between Personality Traits and Cognitive Distortion with Perfectionism in Patients with Practical Obsessive Compulsive Disorder, 4th National Conference on Applied Research in Educational Sciences and Behavioral Studies, Iran. <https://civilica.com/doc/873153> [Persian]
- Kelly, K. M., & Malecki, C. K. (2022, February). Social support, depression, and anxiety in female adolescents: Associations and profiles. *In Child & Youth Care Forum* (Vol. 51, No. 1, pp. 85-109). New York: Springer US. <https://doi.org/10.3390/educsci14010015>
- Kimbrel, N. A., Nelson-Gray, R. O., & Mitchell, J. T. (2012). BIS, BAS, and bias: The role of personality and cognitive bias in social anxiety. *Personality and Individual Differences*, 52(3), 395-400. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.10.041>

- Kuru, E., Safak, Y., Özdemir, I., Tulacı, R. G., Özdel, K., Özkula, N. J., & Örsel, S. (2018). Cognitive distortions in patients with social anxiety disorder: Comparison of a clinical group and healthy controls. *The European Journal of Psychiatry*, 32(2), 97-104. <https://doi.org/10.1016/j.ejpsy.2017.08.004>
- LaGreca, A.M., & Lopez, N. (1998). Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Clinical Child Psychology*, 26, 83-94. <https://doi.org/10.1023/A:1022684520514>
- López, M. L., & Cooper, L. (2011). Social support measures review. *National Center for Llatino Child & Family Research*, 23(4), 121-128. [Google scholar](#)
- Lynch, H., McDonagh, C., & Hennessy, E. (2021). Social Anxiety and Depression Stigma Among Adolescents. *Journal of Affective Disorders*, 281, 744-750. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.11.073>
- Mao, Y., Zuo, X., Ding, C., & Qiu, J. (2020). OFC and its connectivity with amygdala as predictors for future social anxiety in adolescents. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 44, 1008-1011. <https://doi.org/10.1016/j.dcn.2020.100804>
- Naderzadeh, H., Salehy, M., Jafariroshan, M., & Kochakentazar, R. (2019). A structural equation model of relationship between Social Anxiety symptoms, Early Maladaptive schemas and Cognitive Distortions in Adolescents. *RPH*, 13(1), 40-57. <http://rph.khu.ac.ir/article-1-3398-fa.html> [Persian]
- Nanda, M.M., Kotchick, B.A. & Grover, R.L. (2012). Parental Psychological Control and Childhood Anxiety: The Mediating Role of Perceived Lack of Control. *Journal of Child and Family Studies*, 21, 637-645. <https://doi.org/10.1007/s10826-011-9516-6>
- Narimisaeei, F., Safarzadeh, S., & Sadat Marashian, F. (2022). Comparison of the effectiveness of immunization training against stress and self-compassion training on sense of Agency, emotion regulation in male adolescents. *Journal of Psychological Achievements*, 29(1), 97-116. doi: 10.22055/psy.2022.37876.2715 [Persian]
- Ostovar, S., & Razavieh, A. (2013). The Study of Psychometric Properties of Social Anxiety Scale for Adolescents (SAS-A) for Use in Iran. *Psychological Methods and Models*, 3(12), 69-78. https://jpmmm.marvdasht.iau.ir/article_292.html?lang=en [Persian]
- Ota, M., Takeda, S., Pu, S., Matsumura, H., Araki, T., Hosoda, N., & Kaneko, K. (2020). The relationship between cognitive distortion, depressive symptoms, and social adaptation: A survey in Japan. *Journal of Affective Disorders*, 265, 453-459. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.01.094>
- Padilla-Walker, L.M., Son, D., & Nelson, L. J. (2019). Profiles of Helicopter Parenting, Parental Warmth, and Psychological Control During Emerging Adulthood. *Emerging Adulthood*, <https://doi.org/10.1177/2167696818823626>.

- Procidano, M.E., & Heller, K. (1983). Measures of perceived social support from friends and from family: Three validation studies. *American Journal of Community Psychology, 11*(1), 1-24. [Google scholar](#)
- Rice, F., Riglin, L., Lomax, T., Souter, E., Potter, R., Smith, D.J., Thapar, A.K., & Thapar, A. (2019). Adolescent and adult differences in major depression symptom profiles. *Journal of Affective Disorders, 243*, 175-181. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2018.09.015>
- Rogers, A. A., Padilla-Walker, L. M., McLean, R. D., & Hurst, J. L. (2020). Trajectories of Perceived Parental Psychological Control across Adolescence and Implications for the Development of Depressive and Anxiety Symptoms. *Journal of Youth and Adolescence, 49*, 136-149. <https://doi.org/10.1007/s10964-019-01070-7>
- Scanlon, C. L., Toro, J. D., & Wang, M. (2020). Socially Anxious Science Achievers: The Roles of Peer Social Support and Social Engagement in the Relation between Adolescents' Social Anxiety and Science Achievement. *Journal of Youth and Adolescent, 23*, 154-163. <https://doi.org/10.1007/s10964-020-01224-y>
- Schluter, M. G., Kim, H. S., Poole, J. C., Hodgins, D. C., McGrath, D. S., Dobson, K. S., & Taveres, H. (2019). Gambling-related cognitive distortions mediate the relationship between depression and disordered gambling severity. *Addictive Behaviors, 90*, 318-323. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2018.11.038>
- Shirzad, F., & Nozari, M. (2016). The mediating role of cognitive distortions in the relationship between moral intelligence and general self-efficacy, the first scientific conference on psychology, educational sciences and pathology of society, Kerman. <https://civilica.com/doc/438962> [Persian]
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., & Luyten, P. (2010). Toward a domain-specific approach to the study of parental psychological control: Distinguishing between dependency-oriented and achievement-oriented psychological control. *Journal of Personality, 78*(1), 217-256. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2009.00614.x>
- Stevenson, J., Mattiske, J. K., & Nixon, R. D. (2019). The effect of a brief online self-compassion versus cognitive restructuring intervention on trait social anxiety. *Behaviour Research and Therapy, 123*, 103492. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2019.103492>
- Street, V. (1996). *Relationship Between Perceived Social Support, Disability Status, and Affective States in College Students* (Doctoral dissertation, Oklahoma State University). [Google scholar](#)
- Trent, E. S., Viana, A. G., Raines, E. M., Woodward, E. C., Storch, E. A., & Zvolensky, M. J. (2019). Parental threats and adolescent depression: The role of emotion dysregulation. *Psychiatry Research, 276*, 18-24. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2019.04.009>
- Van Der Laken, P. A., van Engen, M. L., Van Veldhoven, M. J. P. M., & Pauwe, J. (2019). Fostering expatriate success: A meta-analysis of the

differential benefits of social support. *Human Resource Management Review*, 29(4), 1006-1111. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2018.12.003>

Yu, M., Zhou, H., Wang, M., & Tang, X. (2020). The heterogeneity of social anxiety symptoms among Chinese adolescents: Results of latent profile analysis. *Journal of Affective Disorders*, 274, 935-942. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.06.003>

